

ATELIER 3 – Dreptul de autor și drepturile conexe SUPPORT DE CURS PREGĂTIRE INIȚIALĂ INPPA 2022

Av.Dumitru Balea

1. 1. Creațiile intelectuale care pot fi protejate prin drepturile de autor

Dreptul de autor ocrotește opera de creație intelectuală, care reprezintă un bun incorporeal. Articolul 7 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe¹ prevede că obiectul dreptului de autor este constituit din operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma concretă de exprimare și independent de valoarea și destinația lor.

Opera, pentru a fi obiect al dreptului de autor, trebuie să fie exprimată originală (A). Dreptul de autor se distinge de drepturile conexe dreptului de autor (B), atât în ceea ce privește titularii, cât și conținutul.

A. Opera trebuie să fie exprimată și originală

Dreptul de autor își poate începe existența doar când obiectul său, opera intelectuală, este transpusă din intelectul autorului în exterior.

Operei îi este impusă condiția originalității pentru ca legislația dreptului de autor să o protejeze. Originalitatea constă în amprenta personalității autorului pusă asupra operei sale² și în contribuția creatoare a autorului, iar, în afara domeniului literaturii și al artelor plastice, originalitate este înțeleasă ca o contribuție intelectuală cu o minimă creativitate. Sunt protejate atât operele originale independente, de sine stătătoare, cât și operele originale derivate, cum ar fi traduceri, adaptările, interpretările unor opere originale primare, cu condiția ca ele însele să fie rezultatul unei activități de creație intelectuală, exprimate și originale.

¹ Publicată în M. Of. nr. 60 din 26 martie 1996, republicată în M. Of. nr. 489 din 14.06.2018.

² ANDRE LUCAS, *Guide du droit d'auteur*, 2020, p. 62, disponibil online la adresa: <https://hal.univ-rennes2.fr/hal-02873331/>.

Scapă protecției ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare.

Jurisprudență. Originalitatea ideii nu prezintă relevanță în analiza originalității unei lucrări ca operă care să intre sub domeniul de protecție al Legii nr. 8/1996, întrucât ideile sunt excluse de la protecție³.

Jurisprudență. Excluderea textelor oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară și traducerilor oficiale ale acestora de la protecția legală a dreptului de autor nu înseamnă că acestea nu se încadrează în categoria operelor preexistente, ci doar că legiuitorul, din anumite considerente, a ales să nu le acorde o protecție legală⁴.

B. Distincția între dreptul de autor și drepturile conexe dreptului de autor

Dreptul de autor este compus din ansamblul prerogativelor morale (extrapatrimoniale) și patrimoniale pe care autorii le au asupra operelor lor.

B.1. Drepturile extrapatrimoniale de autor

a) Dreptul de a decide dacă, în ce mod și când va fi adusă opera la cunoștința publică.

Numit și dreptul de divulgare, acesta permite autorului unei opere să decidă în mod discreționar asupra aducerii sau nu la cunoștință publică a operei sale.

Jurisprudență. Cauza Whistler, Casația franceză a statuat că expunerea de către autor a unui tablou, comandat de un client al său, la o expoziție nu echivalează cu exercitarea dreptului de divulgare, câtă vreme exhibarea operei era destinată observării reacțiilor criticilor; instanța a permis pictorului să refuze predarea tabloului către beneficiar, recunoscând dreptul autorului de a nu divulga opera sa⁵.

b) Dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei.

³ ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 4244/2011*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

⁴ ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 955/2014*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

⁵ Cass fr. din 14 martie 1900, Eden c. Whistler, publicat în J.-L. PIOTRAUT, P.-J. DECHRISTÉ, *Jugements et arrêts fondamentaux de la propriété intellectuelle*, Ed. Tec & Doc, Londra, Paris, New York, 2002, p. 235-236, *apud* JOSZEPH KOCSIS, *op. cit.*, p. 3.

Dreptul de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei implică obligația tuturor de a indica prenumele și numele autorului ori pseudonimul sub care a semnat opera, iar când opera nu indică numele autorului, va trebui indicat faptul autorul este anonim, împreună cu data realizării operei și mențiunea locului de păstrare.

c) Dreptul de a decide sub ce nume va fi adusă opera la cunoștința publică.

Strâns legat de dreptul anterior, apare dreptul autorului de a publica opera sub numele său real sub un pseudonim ori sub protecția anonimatului. Încălcarea, de către autorul operei, a numelui altor persoane atunci când își exercită acest drept ar putea fi sancționată de către persoana prejudiciată în temeiul dispozițiilor legale referitoare la protecția numelui⁶.

d) Dreptul de a pretinde respectarea integrității operei și de a se opune oricărei modificări, precum și oricărei atingeri aduse operei, dacă prejudiciază onoarea sau reputația sa.

Există posibilitatea ca autorul să fi transmis dreptul de exploatare a operei sale unei alte persoane. Într-o astfel de situație, se poate ca autorul să fi autorizat titularul dreptului de exploatare și cu privire la reproducerea sau reprezentarea publică a operei sale, când acesta va trebui să reproducă opera într-un mod cât mai fidel formei originale a operei.

Jurisprudență. ÎCCJ a stabilit că pentru a fi sancționată încălcarea dreptului prevăzut în art. 10 lit. d) Legea nr. 8/1996 este necesar ca atingerea obiectivă adusă dreptului să se producă în legătură cu utilizarea operei, în condițiile art. 13 din aceeași lege⁷.

e) Dreptul de a retracta opera, despăgubind, dacă este cazul, pe titularii drepturilor de utilizare, prejudiciați prin exercitarea retractării.

Odată divulgată o operă, autorul acesteia poate solicita retractarea operei de la accesul publicului. Acesta este un drept discreționar, care nu ar putea fi exercitat abuziv de către titularul său. Cu toate acestea, dacă opera este colectivă sau comună, trebuie făcută având la bază o justificare și cu despăgubirea titularilor drepturilor de utilizare.

⁶ Se vor aplica dispozițiile art. 253 și următoarele din Codul civil, dreptul comun în materie de apărarea drepturilor nepatrimoniale.

⁷ ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 606/2012*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

B.2. Drepturile patrimoniale de autor

a) Dreptul de a autoriza reproducerea operei.

Prin reproducere se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, precum și stocarea permanentă ori temporară a acestora cu mijloace electronice (art. 14 Legea nr. 8/1996).

Jurisprudență. ÎCCJ a decis că în condițiile în care tonul de apel este o reprezentare digitală a sunetelor, prin mijloacele specifice societății informaționale, pentru a putea reclama că aceasta este o copie a unei fonograme, reclamanta trebuie să dețină o fixare a reprezentării digitale a sunetelor⁸.

b) Dreptul de a autoriza distribuirea operei.

Prin distribuire se înțelege vânzarea sau orice alt mod de transmitere, cu titlu oneros ori gratuit, a originalului sau a copiilor unei opere, precum și oferirea publică a acestora. Dreptul de distribuire se epuizează o dată cu prima vânzare sau cu primul transfer de drept de proprietate asupra originalului ori a copiilor unei opere, pe piața internă.

c) Dreptul de a autoriza importul operei.

Prin import se înțelege introducerea pe piața internă, cu scopul comercializării, a originalului sau a copiilor legal realizate ale unei opere fixate pe orice fel de suport (art. 16 Legea nr. 8/1996).

d) Dreptul de a autoriza închirierea operei.

Prin închirierea operei se înțelege punerea la dispoziție spre utilizare, pentru un timp limitat și pentru un avantaj economic sau comercial direct ori indirect, a unei opere (art. 17 Legea nr. 8/1996).

e) Dreptul de a autoriza împrumutul operei.

Prin împrumutul operei se înțelege punerea la dispoziție spre utilizare, pentru un timp limitat și fără un avantaj economic sau comercial direct ori indirect, a unei opere prin intermediul unei instituții care permite accesul publicului în acest scop. Acest drept nu poate face obiectul unei renunțări. Împrumutul efectuat prin biblioteci nu necesită autorizarea autorului și dă dreptul acestuia la o remunerație echitabilă.

f) Dreptul de a autoriza comunicarea operei.

---

⁸ ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 1849/2018*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

Se consideră comunicare publică orice comunicare a unei opere, realizată direct sau prin orice mijloace tehnice, făcută într-un loc deschis publicului sau în orice loc în care se adună un număr de persoane care depășește cercul normal al membrilor unei familii și al cunoștințelor acesteia, inclusiv reprezentarea scenică, recitarea sau orice altă modalitate publică de execuție ori de prezentare directă a operei, expunerea publică a operelor de artă plastică, de artă aplicată, fotografică și de arhitectură, proiecția publică a operelor cinematografice și a altor opere audiovizuale, inclusiv a operelor de artă digitală, prezentarea într-un loc public, prin intermediul înregistrărilor sonore sau audiovizuale, precum și prezentarea într-un loc public, prin intermediul oricăror mijloace, a unei opere radiodifuzate.

g) Dreptul de a autoriza radiodifuzarea operei.

Prin radiodifuzare se înțelege emiterea unei opere de către un organism de radiodifuziune ori de televiziune, prin orice mijloc ce servește la propagarea fără fir a semnelor, sunetelor sau imaginilor, ori a reprezentării acestora, inclusiv comunicarea ei publică prin satelit, prin fir, prin cablu, prin fibră optică sau prin orice alt procedeu similar, cu excepția rețelelor de calculatoare în scopul recepționării de către public (art. 21 Legea nr. 8/1996).

h) Dreptul de a autoriza retransmiterea prin cablu a operei.

Prin retransmiterea prin cablu se înțelege retransmiterea simultană, nealterată și integrală, de către un operator, prin mijloacele prevăzute la art. 21 lit. b) sau printr-un sistem de difuzare prin unde ultracurte, pentru recepționarea de către public a unei transmisii inițiale, cu sau fără fir, inclusiv prin satelit, de servicii de programe de radiodifuziune sau de televiziune, destinate recepționării de către public (art. 22 Legea nr. 8/1996).

i) Dreptul de a autoriza realizarea de opere derivate.

Prin realizarea de opere derivate se înțelege traducerea, publicarea în culegeri, adaptarea, precum și orice altă transformare a unei opere preexistente, dacă aceasta constituie creație intelectuală (art. 23 Legea nr. 8/1996).

g) Dreptul de suită.

Autorul unei opere originale de artă grafică sau plastică ori al unei opere fotografice beneficiază de un drept de suită, reprezentând dreptul de a încasa o cotă din prețul net de vânzare obținut la orice revânzare a operei, ulterioară primei înstrăinări de către autor, precum și dreptul de a fi

informat cu privire la locul unde se află opera sa. Dreptul de suită este limitat la revânzarea unei opere originale de artă grafică, plastică sau fotografică care implică, în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari, saloane, galerii de artă, precum și orice comerciant de opere de artă.

B.3. Drepturile conexe dreptului de autor

Persoanele care desfășoară o activitate de creație în legătură cu o operă, cum ar fi reproducerea unei arii muzicale de către interpreți, interpretarea unei piese de teatru de către actori etc., nu creează o operă propriu-zisă.

Dreptul patrimonial al artiștilor interpreți sau executanți sunt conținute în art. 98 din Legea nr. 8/1996 și sunt similare celor patrimoniale al autorului.

Drepturile producătorului de înregistrări sonore sunt detaliate în art. 106 din Legea nr. 8/1996 și se referă la posibilitatea exclusivă de a autoriza sau de a interzice următoarele reproducerea distribuirea închirierea împrumutul importul radiodifuzarea și comunicarea publică punerea la dispoziția publicului retransmiterea prin cablu și prin orice mijloc și sub orice formă a propriilor înregistrări sonore.

Drepturile producătorului de înregistrări audiovizuale sunt detaliate în art. 110 din Legea nr. 8/1996 și sunt identice cu drepturile producătorului de înregistrări sonore.

Drepturile *sui generis* ale fabricanților de date. Conform art. 141 din Legea nr. 8/2006, fabricantul unei baze de date are dreptul patrimonial exclusiv de a autoriza și de a interzice extragerea și/sau reutilizarea totalității sau a unei părți substanțiale din aceasta, evaluată calitativ sau cantitativ. Durata de protecție a drepturilor *sui generis* a fabricanților de baze de date este de 15 ani, calculat de la data de 1 ianuarie a anului următor definitivării bazei de date.

2. Calitatea de titular al dreptului de autor

Autorul poate fi doar o persoană fizică, potrivit art. 3 din Legea nr. 8/1996. Persoana fizică sub al cărei nume opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștința publică se prezumă a fi autorul aceleia, până la proba contrară [art. 4 alin. (1) din Legea nr. 8/1996].

Calitatea de titular al dreptului de autor o poate avea, pe lângă autor, orice persoană, inclusiv o persoană juridică.

Când opera a fost adusă la cunoștința publică sub formă anonimă sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercită de **persoana fizică sau juridică ce o face publică având consimțământul autorului**, atât timp cât acesta nu își dezvăluie identitatea [art. 4 alin. (1) din Legea nr. 8/1996].

Autorul sau alt titular al dreptului de autor poate cesiona total ori parțial dreptul de autor, în schimbul unei remunerații, prin acte juridice anumitor persoane, fizice sau juridice, care, în calitate de **cesionari ai dreptului de autor**, vor deveni în urma cesiunii titulari ai dreptului de autor.

Prin contractul de editare titularul dreptului de autor cesionează editorului, în schimbul unei remunerații, dreptul de a reproduce și difuza opera. Astfel că **editorul devine titular al drepturilor de a reproduce și difuza opera**.

Moștenitorul autorului este, la rândul său, titular al dreptului de autor. Drepturile nepatrimoniale de autor, prevăzute la art. 10 lit. a), b) și c) (din Legea nr. 8/1996 se transmit moștenitorului. De asemenea, drepturile patrimoniale, prevăzute la art. 13 și 24 din Legea nr. 8/1996 și dreptul asupra programelor pentru calculator, se transmit moștenitorilor autorului după moartea acestuia și durează o perioadă de 70 de ani de la moartea autorului, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoștința publică în mod legal [art. 28 (1) din Legea nr. 8/1996].

Organismul de gestiune colectivă, care a administrat drepturile autorului sau, după caz, organismului cu cel mai mare număr de membri, din domeniul respectiv de creație, poate deveni titularul dreptului nepatrimonial de autor [prevăzute la art. 10 lit. a), b) și c) din Legea nr. 8/1996], în condițiile în care autorul nu are moștenitori, potrivit art. 11 alin. (2) din Legea nr. 8/1996. Drepturile patrimoniale prevăzute la art. 13 (dreptul de utilizare) și 24 (dreptul de suită) din Legea nr. 8/1996, organismului de gestiune colectivă mandatat în timpul vieții de către autor sau, în lipsa unui mandat, organismului de gestiune colectivă cu cel mai mare număr de membri, din domeniul respectiv de creație, în măsura în care nu există moștenitori [art. 28 (1) din Legea nr. 8/1996]. Durata acestor patrimoniale este de 70 de ani de la moartea autorului, oricare ar fi data la care opera a fost adusă la cunoștința publică în mod legal

De asemenea, **persoana** care, după încetarea protecției legale a dreptului de autor, **aduce la cunoștință publică în mod legal o operă nepublicată**, este titulară a dreptului de autor.

3. Acțiunea civilă pentru apărarea dreptului de autor

Orice încălcare a dreptului de autor atrage răspunderea civilă, contravențională și penală a făptuitorului. Cu toate acestea, Legea nr. 8/1996 permite, în anumite condiții, utilizarea unei opere protejate, fără a fi necesară autorizarea din partea autorului. Vor fi expuse în cele ce urmează situațiile în care este posibilă reproducerea operei (A) și comunicarea publică a operei (B), iar apoi vor fi trecute în revistă apărările posibile a dreptului de autor și a drepturilor conexe (C).

A. Reproducerea operei

Articolul 35 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 permite utilizarea unei opere, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, dacă aceasta a fost adusă anterior la cunoștința publică, și dacă utilizarea este conformă bunelor uzanțe, nu contravine exploatarea normală a operei și nu îl prejudiciază pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare, dacă utilizarea este făcută în anumite condiții.

Jurisprudența. ÎCCJ a stabilit că „instanța de apel în mod legal a stabilit că pârâtul nu a încălcat dreptul de autor al reclamantului asupra operei derivate, întrucât reproducerea unor fotografii din cuprinsul acestei lucrări, în scop de ilustrare, se circumscrie dispozițiilor art. 33 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 8/1996 [art. 35 alin. (1) lit. b) – n.n.] ce reglementează una dintre limitele exercitării drepturilor patrimoniale de autor și permite terților, în condițiile prevăzute de lege, utilizarea operei fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații”⁹.

B. Comunicarea publică a operei

Articolul 37 din Legea nr. 8/1996 permite, în scopul testării funcționării produselor la momentul fabricării sau vânzării, societăților care produc sau vând înregistrări sonore sau audiovizuale, echipament pentru reproducerea ori comunicarea publică a acestora, precum și echipament pentru receptarea de emisiuni de radio și de televiziune, să reproducă și să prezinte extrase din opere, cu condiția ca aceste operațiuni să fie reduse la dimensiunile necesare testării.

⁹ ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 104/2016*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

Jurisprudență. CJUE a stabilit în cauza C-117/15¹⁰ că atunci când se susține că difuzarea de emisiuni televizate prin intermediul televizoarelor instalate de operatorul unui centru de refacere în spațiile sale afectează drepturile de autori ale unu număr mare de persoane interesate, se impune a considera că o asemenea situație constituie o comunicare publică atât în raport cu art. 3 alin. (1) al Directivei 2001/29/CE, cât și cu art. 8 alin (2) din Directiva 2006/115/CE.

C. Apărarea dreptului de autor

Încălcarea dreptului de autor ori tuturor drepturilor recunoscute și protejate de Legea nr. 8/1996 atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală. În cele ce urmează, va fi expusă doar apărarea dreptului de autor și numai din perspectivă civilă.

Dreptul de autor poate fi apărat prin acțiunea de fond privind exploatarea și apărarea creațiilor intelectuale, până la soluționarea acțiunii putându-se dispune măsuri provizorii, potrivit art. 187 și 188 din Legea nr. 8/1996.

Articolul 187 din Legea nr. 8/1996 conține măsuri provizorii și asigurătorii menite să apere dreptul de autor (C.1.), măsuri reparatorii (C.2.), iar dreptul comun deschide posibilitatea angajării răspunderii civile (C.3.) a celui care a adus atingere dreptului de autor.

C.1. Măsuri provizorii și asigurătorii [art. 188 alin. (3)-(9) Legea nr. 8/2996]

Înainte de introducerea unei acțiuni pe fondul cauzei sau după, titularii dreptului de autor pot cere instanțelor de judecată ori altor organe competente să dispună măsuri menite a preveni producerea unor pagube iminente sau măsuri menite a asigura reparare pagubei, prevăzute în art. 188 alin. (3)-(9) din Legea nr. 8/1996. Măsurile de asigurare a dovezilor sau de constatare a unei stări de fapt dispuse de instanță vor fi duse la îndeplinire prin executor judecătoresc.

C.2. Măsuri reparatorii [art. 188 alin. (10) Legea nr. 8/2996]

Titularii drepturilor încălcate pot cere instanței de judecată să dispună aplicarea oricăreia dintre următoarele măsuri reparatorii prevăzute de art. 188 alin. (10) Legea nr. 8/2996.

---

¹⁰ CJUE, Marea Cameră, *Hotărârea din 31 mai 2016, cauza C-117/15*, în ADRIAN M TRUICHICI, LUIZA NEAGU, *op. cit.*, p. 58-64.

C.3. Răspunderea civilă

În afară de măsurile provizorii, asigurătorii și reparatorii, celui care încalcă dreptul de autor i se poate angaja răspunderea civilă. Titularul dreptului de creanță poate intenta împotriva celui care îi nesocotește dreptul o acțiune în răspundere civilă delictuală ori contractuală. Ar putea apela și la acțiunea în îmbogățire fără justă cauză, când o altă persoană ar beneficia fără a avea dreptul de pe urma dreptului său de autor, precum și la acțiunea în restituirea plății nedatorate.

Acțiunea prevăzută de art. 188 alin. (1) din Legea nr. 8/1996, prin care titularii dreptului de autor și a celor conexe pot solicita instanțelor de judecată recunoașterea drepturilor lor și constatarea încălcării acestora, precum și acordarea de despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat, este o acțiune care are un temei delictual¹¹.

Jurisprudență. Titularul dreptului de autor a acționat în judecată Guvernul României - Secretariatul General al Guvernului și Agenția pentru Strategii Guvernamentale și a solicitat instanței să dispună recunoașterea drepturilor morale și patrimoniale de autor ale reclamantei asupra creației publicitare adusă pentru prima dată la cunoștință publică sub paternitatea acesteia, să constate încălcarea de către pârâți a drepturilor reclamantei prin publicarea în presă a unor machete publicitare sub paternitatea și egida Guvernului României și obligarea pârâților, în solidar, la plata despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat reclamantei. Tribunalul București a admis în parte cererea, a constatat calitatea reclamantei de titular al drepturilor morale și patrimoniale de autor al operei publicitare destinate realizării unei campanii naționale de informare publică privind accesarea fondurilor europene, drepturi încălcate de către pârâții Secretariatul General al Guvernului și Guvernul României prin publicarea în presă a unor machete publicitare și a respins, ca neîntemeiat, capătul de cerere privind plata de despăgubiri. Curtea de Apel București a schimbat în parte sentința în sensul că a respins acțiunea formulată împotriva pârâtului Guvernul României ca fiind introdusă împotriva unei persoane lipsite de capacitate juridică, dar a obligat pârâtul Secretariatul General al Guvernului la plata de despăgubiri către reclamant în quantum de 43.000 lei. ÎCCJ a menținut hotărârea Curții de Apel București, iar motivarea este următoarea. „Reclamantul a pretins despăgubiri pentru repararea unor daune morale câtă vreme se indică, cu referire la dispozițiile art.

¹¹ ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 3775/2013*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

139 alin. (1) și (2) cu referire la art. 10 lit. a) și b) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, încălcarea unor valori legale, nepatrimoniale și morale. Drepturile protejate de lege au fost lezate prin conduita recurentului, garant al legalității în toate domeniile vieții sociale, culturale și economice, de a permite folosirea operei protejate într-o campanie publică națională, fără consimțământul autorului, valori nepatrimoniale care, altfel, ar rămâne grav compromise, formale, chiar ipotetice. Pentru repararea acestui prejudiciu, daunele morale trebuie justificate, iar nu dovedite. Drept urmare criticile referitoare la nerealizarea îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale sunt vădit nefondate”¹².

4. Gestiunea colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe

Titularii dreptului de autor și ai drepturilor conexe pot exercita drepturile care le aparțin în mod individual sau prin organisme de gestiune colectivă, prin mandat comun. Gestiunea colectivă a drepturilor de autor se poate face numai pentru operele aduse anterior la cunoștința publică, iar gestiunea colectivă a drepturilor conexe se poate face numai pentru interpretări sau execuții fixate ori radiodifuzate anterior, precum și pentru fonograme ori videograme aduse anterior la cunoștința publică (art. 144 Legea nr. 8/1996).

Organismele de gestiune colectivă sunt persoane juridice constituite prin liberă asociere, având drept obiect de activitate gestiunea drepturilor de autor sau drepturilor conexe dreptului de autor, categoriilor de drepturi, tipurilor de opere sau de alte obiecte protejate, care le este încredințată de către mai mulți titulari de drepturi de autor, în beneficiul colectiv al acestora [art. 150 alin. (1) Legea nr. 8/1996]. În cazul gestiunii colective obligatorii, dacă un autor sau un titular de drepturi de autor nu este asociat la niciun organism de gestiune colectivă, competența revine organismului din domeniu cu cel mai mare număr de membri. În cazul în care sumele datorate autorilor sau titularilor de drepturi nu pot fi repartizate, deoarece nu au putut fi identificați sau localizați, aceste sume se înscriu separat în conturile organismului de gestiune colectivă, putând fi solicitate în termen de 3 ani de la data notificării.

¹² ICCJ, Secția I civilă, *Decizia nr. 4505/2013*, disponibilă online la adresa: www.scj.ro.

Gestiunea colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe este obligatorie (A) în anumite situații și facultativă în altele (B). Trebuie menționat și rolul Oficiului Român pentru Drepturile de Autor (C) în legătură cu aceste organisme.

A. Gestiunea colectivă obligatorie

Potrivit art. 145 din Legea nr. 8/1996, gestiunea colectivă este obligatorie pentru exercitarea următoarelor drepturi, cum ar fi dreptul la remunerație, dreptul de suită, dreptul de radiodifuzare a operelor muzicale, dreptul de retransmitere prin cablu, dreptul la compensație echitabilă pentru operele orfane.

B. Gestiunea colectivă facultativă

Conform art. 146 din Legea nr. 8/1996, gestiunea colectivă este facultativă în cazul drepturilor ca reproducerea operelor muzicale pe fonograme sau videograme, comunicarea publică a operelor, împrumutul operelor, radiodifuzarea, drepturile online asupra operelor muzicale, dreptul la remunerație echitabilă rezultată din cesiunea dreptului de închiriere.

Mandatul de gestiune colectivă este acordat direct, prin contract scris, de către autor sau titularul de drepturi de autor sau drepturi conexe (art. 158 din Legea nr. 8/1996).

Drepturile și obligațiile organismelor de gestiune colectivă sunt conținute în art. 162 din Legea nr. 8/1996.

Activitatea de gestiune colectiva se desfășoară sub supravegherea și controlul Oficiului Român pentru Drepturile de Autor, care autorizează și controlează organismele de gestiune colectivă.

D. Oficiul Român pentru Drepturile de Autor

Oficiul Român pentru Drepturile de Autor funcționează ca organ de specialitate în subordinea Guvernului, fiind autoritate unică de reglementare, evidentă prin registre naționale, supraveghere, autorizare, arbitraj și constatare tehnico-științifică în domeniul drepturilor de autor și al drepturilor conexe (art. 180 din Legea nr. 8/1996).

Principalele atribuții ale Oficiului Român pentru Drepturile de Autor sunt conținute în art. 181 din Legea nr. 8/1996.

Avizul de constituire și funcționare pentru organismul de gestiune colectivă se acordă prin decizie a directorului general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, pe cheltuiala organismului de gestiune colectivă [art. 154 alin. (3) din Legea nr. 8/1996].

Oficiului Român pentru Drepturile de Autor desfășoară activitatea de control a organismelor de gestiune colectivă, o dată pe an, notificate cu 10 zile înainte de efectuarea controlului, precum și controale punctuale privind probleme care fac obiectul unor reclamații, ori de câte ori este nevoie, notificate cu trei zile înainte.

Constatarea unor nereguli, în urma unui control programat sau a unei sesizări, poate autoriza Oficiul să dispună măsurile necesare intrării în legalitate în termen de 3 luni. La expirarea termenului, Oficiul Român pentru Drepturile de Autor verifică îndeplinirea măsurilor dispuse, iar în cazul în care constată că acestea nu au fost îndeplinite decide suspendarea activității organismului de gestiune colectivă, prin decizie a directorului general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor.

5. Probleme practice

1. X a vândut pe o piață online un număr de 3.000 exemplare din diferite programe pentru calculator editate de M., precum și versiune ale programului de operare M.W. și ale programului M.O., protejate de dreptul de autor. Împotriva acestuia, titularul dreptului de autor, M. Corp., a introdus o acțiune prin care a solicitat obligarea la repararea prejudiciului, estimat la 300.000 de euro.

În fața instanței de judecată, X a invocat faptul că o persoană care a cumpărat un program pentru calculator cu licență „de ocazie”, înregistrat pe un disc care nu este original, care funcționează și care nu este folosit de niciun alt utilizator, poate să invoce epuizarea dreptului de a distribui un exemplar (copie) al respectivului program, pe care primul dobânditor l-a achiziționat de la titularul drepturilor prin intermediul discului original, în condițiile în care discul original s-a deteriorat, iar primul dobânditor a șters exemplarul său (copia) și nu îl mai folosește.

M. Corp. a solicitat respingerea apărării, întrucât dobânditorul al copiei unui program pentru calculator, însoțită de o licență de utilizare nelimitată, care intenționează să o revândă după epuizarea dreptului de distribuție ale titularului dreptului de autor, nu poate, în lipsa unei autorizări din partea acestuia, să cedeze subdobânditorului copia de rezervă a respectivului program, făcută

pentru folosința proprie, pentru motivul că a fost avariat suportul original. Reproducerea unui program pentru calculator este permisă atunci când este necesară pentru a permite dobânditorului legal să utilizeze programul conform destinației sale.

Pronunțați soluția.

2. Reclamanta SC M. SRL a solicitat să se constate drepturile sale de autor asupra unor texte publicate de reclamantă sub numele reclamantei SC M. SRL., prin care promovează un încălzitor de terasă: „Un nou concept de încălzire exterioară, încălzitor care îți oferă căldura necesară pentru a putea petrece pe terasă zilele răcoroase de primăvară și serile de toamnă târzie, indiferent de vremea de afară. Poți amenaja util și confortabil terasa, grădina, restaurantul sau cafeneaua. Încălzesc prin raze infraroșii, asemenea soarelui și se pot utiliza până la o temperatură de -15 grade Celsius. Încălzirea cu aceste echipamente este una eficientă atât din punct de vedere al designului cât și din perspectiva costurilor”. Pârâta SC B.R. SA a preluat o parte a textului și a folosit-o în propriul catalog de promovare al încălzitoarelor de terasă comercializate de aceasta: „Un nou concept de încălzire exterioară, încălzitor care îți oferă căldura necesară pentru a putea petrece pe terasă zilele răcoroase de primăvară și serile de toamnă târzie, indiferent de vremea de afară.” De asemenea, a solicitat obligarea pârâtei SC B.R. SA la repararea prejudiciului creat prin fapta sa de încălcare a dreptului de autor.

Pârâta SC B.R. SA solicită respingerea acțiunii, întrucât textul reclamantei, din catalogul expozițional noiembrie 2020, nu poate constitui obiect al dreptului de autor, deoarece nu implică niciun fel de efort creativ, reprezentând o simplă propoziție prin care este prezentat un produs nou pe piața din România. Apoi, singurele elemente comune din textele celor două părți sunt „oferă căldura necesară pentru a putea petrece pe terasă zilele răcoroase de primăvară și serile de toamnă târzie, indiferent de vremea de afară”, în rest textele alese de reclamantă pe de o parte, și de către pârâtă, pe de altă parte, pentru broșurile proprii de promovare a produselor acestora fiind diferite, astfel că nu se poate vorbi de încălcarea drepturilor de autor ale reclamantei de către pârâta din cauză. De asemenea, reclamanta nu poate profita de apărarea dreptului de autor, pentru că o persoană juridică nu poate fi autor.

Pronunțați-vă asupra aspectelor invocate de părți.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

INPPA Centrul Teritorial Cluj

400118, CLUJ-NAPOCA STR.PAVEL ROȘCA NR.4 AP.15, TEL/FAX 0264-439450

e-mail : office@inppa-cluj.ro ;

<http://www.inppa-cluj.ro>